

Πώς και γιατί προέκυψε ο θεσμός του Μοναχισμού (Χρίστος Κρικώνης, Ομ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1MlzzOI>]

Πρόελευση του Μοναχισμού

Πρόελευση του φαινομένου του Χριστιανικού Μοναχισμού μπορεί να υποστηριχθεί βασίμως από τις ιστορικές πηγές ότι εμφανίσθηκε ήδη από τα τέλη του γ' αιώ. στην χριστιανική Εκκλησία ως μια κίνηση και τάση απομάκρυνσης από την οργανωμένη χριστιανική κοινωνία προς τις ερημίες, η οποία πολύ σύντομα εντάθηκε και απετέλεσε την αφετηρία διαμόρφωσης του μοναχικού βίου. Το σύστημα αυτό διαμορφώθηκε βασικά μέσα στους κόλπους της Εκκλησίας και της χριστιανικής κοινωνίας, δίνοντας μια έντονη οργανική ανάπτυξη και προώθηση αυστηρότερων ηθικών αρχών του Χριστιανισμού. Αναπτυσσόταν ως τέκνο της Εκκλησίας, η οποία ήταν ενήμερη της εξελίξεώς του και σε εγρήγορση για να επεμβαίνει οσάκις εχρειάζετο.

Πηγή: asceticexperience.com

Από τους μελετητές των κοινωνικών φαινομένων κατεβλήθη προσπάθεια να ερμηνευθεί το φαινόμενο αυτό. Έτσι, ιστορικοί και κοινωνιολόγοι μελετητές διετύπωσαν πολλές και διάφορες απόψεις και θεωρίες από τις οποίες οι επικρατέστερες είναι δύο υποθέσεις:

α) Κατά την πρώτη υπόθεση, η κίνηση αυτή του μοναχικού βίου προέρχεται από αρχαιοτάτων χρόνων εφαρμοζόταν ιδιαίτερη - ιδιάζουσα άσκηση ατομικά ή ομαδικά.

β) Κατά την δεύτερη, ο μοναχισμός απετέλεσε, κατά κάποιο τρόπο, διέξοδο στην αντίδραση η οποία προεκλήθηκε από συντηρητικά άτομα της χριστιανικής κοινωνίας, για την σημειωθείσα στενότερη επαφή του Χριστιανισμού με τον

κόσμο, - από τον Μ. Κωνσταντίνο - και που είχε ως συνέπεια την κατάπτωση του ηθικού βίου ή της πνευματικότητας των πιστών των χριστιανικών κοινοτήτων των πόλεων μετά την προσέλευση πολλών νέων πιστών στον χριστιανισμό, με την χαλάρωση της ηθικής αυστηρότητας της Εκκλησίας για τους υποπίπτοντες σε σοβαρά ηθικά και πνευματικά παραπτώματα, με την αναστάτωση της εκκλησιαστικής ζωής από την εμφάνιση των αιρέσεων και των σχισμάτων στο σώμα της Εκκλησίας.

Όμως καμμία από τις δύο αυτές υποθέσεις δεν ευσταθεί ούτε ιστορικά ούτε κοινωνιολογικά. Διότι η νέα θρησκεία στον κόσμο, ο Χριστιανισμός, δεν εμφανίσθηκε στην ιστορία της ανθρωπότητας και δεν εισήλθε στην ιστορία του κόσμου ως ένα απαισιόδοξο ανατολικό φιλοσόφημα ούτε ως δύναμη διαλυτική της κοινωνίας.

Και δεν ευσταθεί η πρώτη υπόθεση, διότι ιστορικά δεν κατορθώθηκε να διαπιστωθεί καμμία σύνδεση μεταξύ του ανατολικού ασκητισμού των ανατολικών θρησκευμάτων και του χριστιανικού μοναχικού βίου. Καθ' ότι ο Χριστιανισμός ως διδασκαλία δεν είχε και δεν έχει κανένα κοινό στοιχείο με τις διδασκαλίες των δυαρχικών και απαισιόδοξων θρησκευτικών και φιλοσοφικών συστημάτων της Ανατολής. Αν θα εδέχετο κανείς κάποια επίδραση στο σημείο αυτό, αυτή θα ήταν λογικό να θεωρηθεί ότι προέρχεται από τις αιρέσεις των Εσσαίων, οι οποίες όμως ζούσαν μέσα στον κόσμο, όταν αυτές υπήρχαν. Αλλά και αυτή δεν θα μπορούσε να γίνει αποδεκτή γιατί σ' αυτές τα πρώτα φαινόμενα της μοναχικής άσκησης εμφανίσθηκαν στις ελληνοχριστιανικές κοινότητες και όχι στις ιουδαιοχριστιανικές, όπως θα ανέμενε κανείς, και ακόμη γιατί ο χριστιανικός μοναχισμός εμφανίσθηκε πολύ αργότερα από τότε που εκείνες οι κοινότητες των Εσσαίων είχαν εξαφανισθεί.

Αλλά και η δεύτερη υπόθεση των ιστορικών είναι απαράδεκτη γιατί ερημίτες μοναχοί και άρα ο μοναχισμός εμφανίσθηκαν στις ερημίες πολύ πριν ο Μ. Κωνσταντίνος αναγνωρίσει τον Χριστιανισμό ως δικαιολογία την χαλαρότητα των ηθών μεταξύ των Χριστιανών.

Είναι διαπιστωμένο πλέον ότι ο Χριστιανισμός έχει αρχές οι οποίες οπωσδήποτε τον διακρίνουν ριζικά από τον υπόλοιπο κόσμο και ότι οι πρώτοι κυρίως χριστιανοί, βάσει των αρχών αυτών, ερρύθμιζαν τη ζωή τους σε υψηλότερη ηθική στάθμη. Μάλιστα μερικοί από αυτούς επεδίωξαν από ενωρίς να διαμορφώσουν ένα ανώτερο εγώ, το ιδεώδες εγώ και έτσι έστρεψαν όλη την προσοχή τους στο ουσιώδες, στο κέντρο της ζωής, που αποτελεί την πεμπτουσία του Χριστιανισμού.

Κατά την χριστιανική διδασκαλία ένα αγαθόν έχει αξία για τον άνθρωπο και αυτό

είναι η ψυχή, η πραγματική αξία της οποίας είναι πολυτιμότερη όλων των αγαθών και επιτευγμάτων του ανθρώπου επί της γής και ενώπιον της οποίας όλος ο κόσμος παρουσιάζεται μηδαμινός. Είναι χαρακτηριστική αλλά και καθοριστική η διακήρυξη του θεανθρώπου «τι γάρ ωφεληθήσεται άνθρωπος, εάν τον κόσμον όλον κερδίση την δε ψυχήν αυτού ζημιωθεί;»**[4]**.

[Συνεχίζεται]

4. Μτθ. 16, 26.